

Instytucje przedstawicielskie i ich wkład w politykę publiczną

Iryna Degtyarova

Streszczenie

Rozdział jest poświęcony ewolucji organizacyjnej instytucji przedstawicielskich, ich misji i roli w procesie transformacji szkolnictwa wyższego i nauki, w tym ustawodawstwu w okresie 30-lecia 1989–2019. Przedstawiono kontekst utworzenia i umocowania ustawowego RGNiSW, KRASP, KRZaSP, KRePSZ, PSRP, KRZD oraz poddano weryfikacji tezę, że utworzenie działającego systemu instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki jest jednym z największych osiągnięć okresu transformacji kraju. Autorka uzasadnia stwierdzenie, że w obecnym stanie nowa demokratyczna kultura współdziałania organów władzy publicznej z przedstawicielami środowiska stała się możliwa dzięki ustawowej instytucjonalizacji podmiotów przedstawicielskich jako aktorów w polityce publicznej w szkolnictwie wyższym i nauce oraz jako partnerów środowiskowych dla rządu w procesie kreowania i realizacji polityki. Dokonano przeglądu i przeanalizowano osiągnięcia instytucji przedstawicielskich w zakresie rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki, z odniesieniami do ich działań w przestrzeni międzynarodowej i z odnotowaniem profesjonalnego charakteru ich opracowań eksperckich. W podsumowaniu, przedstawiono wnioski i rekomendacje, wynikające z dotychczasowych doświadczeń z nawiązaniem do trendów międzynarodowych.

Słowa kluczowe: szkolnictwo wyższe, instytucje przedstawicielskie, polityka publiczna

1. Wprowadzenie

Transformacja ustrojowa kraju postsocjalistycznego, którym była Polska 30 lat temu, jest związana przede wszystkim ze zmianą systemu rządzenia i przejściem do modelu demokratycznego państwa prawnego oraz kreowania i realizacji polityk publicznych na zasadach *good governance*, także w sferze szkolnictwa wyższego i nauki. Jednym ze szczególnie istotnych elementów nowego systemu rządzenia jest podmiotowość przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Obecnie są oni „*postrzegani przez władze jako współdecydenci lub współkreatorzy dobra wspólnego*”¹, odwołujący się w swych działaniach do zasady uprawnionego reprezentowania swoich środowisk. Chodzi zatem o ustanowienie, także w systemie szkol-

¹ J. Woźnicki, *Regulacje prawne i reguły kulturowe określające zasady partycypacji i dialogu na gruncie uniwersytetu*, [w:] J. Woźnicki (red.), *Odpowiedzialność, zaangażowanie i bezstronność uniwersytetu. Uwarunkowania kulturowe i prawne*, 2019, s. 130.

nictwa wyższego i nauki, reguł „demokracji uczestniczącej”, „demokracji partnerskiej”, „demokracji interaktywnej” czy „demokracji deliberatywnej”², będącej podstawą nowego podejścia do organizacji władzy publicznej i rządu – koncepcji *governance*, co jest traktowane jako „poszukiwanie rzeczywistego podporządkowania administracji pluralistycznemu społeczeństwu”³ z uwzględnieniem konsensusu społecznego, związanego „z dialogiem społecznym – dialogiem pomiędzy częściami składowymi społeczeństwa obywatelskiego oraz dialogiem z władzami i instytucjami publicznymi”⁴. Odpowiednio zmienia się podejście do administracji publicznej, która stanowi „część składową życia społeczeństwa, uczestniczącą w rozwiązywaniu problemów zbiorowych przy udziale zainteresowanych jednostek i grup”⁵, które pojawiają się na arenie polityki publicznej. Procesy te bezpośrednio dotyczą także szkolnictwa wyższego i nauki. Dialog społeczny w szkolnictwie wyższym przewiduje partnerstwo organów państwa, przede wszystkim właściwego ministra z podmiotami środowiskowymi o charakterze reprezentatywnym (odpowiedzialnymi i kompetentnymi), określonymi w nowej ustawie jako instytucje przedstawicielskie środowiska szkolnictwa wyższego i nauki.

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r. wprowadziła jednolitą nazwę dla podmiotów pełniących funkcje reprezentatywne wobec poszczególnych grup środowiska szkolnictwa wyższego i nauki i uczestniczących w procesie kreowania i wdrażania polityki publicznej w uczelniach. Na mocy art. 329, do grupy instytucji przedstawicielskich należy sześć podmiotów: Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, trzy konferencje rektorów o nazwach własnych – Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowa Reprezentacja Doktorantów. W art. 329 ust. 2 ustawodawca zdefiniował ogólne, wspólne dla wszystkich instytucji przedstawicielskich, zadanie opiniowania zasad działania i kierunków rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki, zarządzania uczelniami oraz spraw studentów, doktorantów i kadry naukowej, a także opiniowania projektu budżetu państwa w części dotyczącej szkolnictwa wyższego i nauki oraz projektów aktów prawnych dotyczących systemu szkolnictwa wyższego i nauki, jednocześnie nakładając *explicite* na organy władzy publicznej obowiązek zasięgania opinii tych instytucji w określonych sprawach. Wspólna regulacja dotycząca instytucji przedstawicielskich pozwala osiągnąć efekt zwięzłości regulacyjnej i umożliwić równe ich traktowanie. Jednocześnie, ustawa osobno określa uprawnienia poszczególnych instytucji przedstawiciel-

² H. Izdebski, Od administracji publicznej do *public governance*, [w:] J. Hausner (red.), Zarządzanie publiczne, 1/2007, s. 17.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, s. 17.

skich. Zauważmy, że w początkowym okresie transformacji w latach 90. *de jure* „organem przedstawicielskim” była jedynie Rada Główna (Nauki i) Szkolnictwa Wyższego o różnym szczegółowym kształcie, ale *de facto* swoje role już wtedy zaczynały pełnić także inne podmioty będące przedstawicielami określonych grup – studentów, doktorantów lub uczelni reprezentowanych przez swoich rektorów. Niektóre z tych instytucji nie miały formalnego umocowania przez dłuższy czas, ale działały. RGNiSW liczy okres swej tradycji od roku 1982⁶. W procesie transformacji przeszła ewolucję zmieniając także zakres swych kompetencji i strukturę organizacyjną. W niektórych latach działała jako RGSW. Kilka lat temu powróciła do swej nazwy RGNiSW, włączając naukę. W nowych warunkach prawnych, podmioty przedstawicielskie nie są określone jako organy. Mają charakter instytucji przedstawicielskich, co bardziej odpowiada ich rzeczywistej roli w systemie szkolnictwa wyższego i nauki.

Ustawowa lista instytucji przedstawicielskich jest punktem wyjścia do rozważań przedstawionych w rozdziale, ponieważ określa podmioty, które będą objęte analizą. Charakteryzując 30-lecie transformacji systemu szkolnictwa wyższego, należy przeanalizować drogę jaką przeszła każda z tych instytucji, regulacje jej dedykowane, włączając w to ustawowo określoną misję, a także uprawnienia i rolę w polityce publicznej w szkolnictwie wyższym i nauce.

2. Kontekst i założenia metodologiczne. Aktorzy, interesariusze (*stakeholders*) w kontekście trendów *New Public Management*, *New Institutionalism* i *good governance*

Założeniem ideowym współczesnych kanonów politycznych jest respektowanie zasady partycypacji i dialogu, jako jeden z kluczowych warunków właściwych reguł *policy making* w demokratycznym kraju, co odpowiada zasadom *New Public Management* oraz *good governance*. Przedmiotem analiz przedstawionych w rozdziale są przede wszystkim akty prawne – ustawy główne o szkolnictwie wyższym z 1990 r. i 2005 r. oraz Ustawa 2.0 z 2018 r., dwie najważniejsze dla prowadzonej analizy nowelizacje – z 2001 r. i z 2011 r.; a także statuty instytucji przedstawicielskich oraz wyselekcjonowane dokumenty i wybrane opracowania o charakterze strategicznym tych podmiotów. Analizie została poddana ewolucja organizacyjna instytucji przedstawicielskich z uwzględnieniem stopnia zapewniania profesjonalizmu i wymagań wysokiego poziomu merytorycznego prac oraz kształtowania kultury organizacyjnej i dobrych praktyk ich działania. W analizie historycznej wykorzystano materiały źródłowe, pozwalające na uwzględnienie opinii (wewnętrznych i zewnętrz-

⁶ http://www.jakosc.ath.bielsko.pl/files/Raport_o_odbiurokratyzowaniu.pdf.

nych) o działaniu tych instytucji w różnych okresach. Metodą przyjętą w niniejszym rozdziale jest tzw. analiza prawno-instytucjonalna, z uwzględnieniem efektów partycypacji i obserwacji uczestniczącej, w działaniach niektórych instytucji przedstawicielskich w Polsce i Europie⁷, co stało się z udziałem autorki.

W polityce publicznej w ramach dialogu społecznego i zasad konsultacji projektowanych zmian, należy odróżniać stanowisko instytucji przedstawicielskich od głosu ekspertów indywidualnych, argumentację opartą na analizie i badaniach, uwzględniającą wyniki debaty środowiskowej określonej grupy, od pomysłów o charakterze lobbingsowym, wąskim i często intuicyjnym. Zdefiniowanie aktorów w polityce publicznej nie zawsze jest łatwe. Należy przyjąć, że aktorzy (*stakeholders*) to nie są osoby indywidualne, ale raczej są to podmioty reprezentujące określone grupy odgrywające pewne role w systemie szkolnictwa wyższego i nauki. Chodzi tu zatem nie tyle o głosu ekspertów indywidualnych, ile o przekazywanie opinii i propozycji reprezentowanej zbiorowości w relacjach z partnerami publicznymi (*stakeholder representation*⁸). Zgodnie z rozumieniem pojęcia aktorów w ramach teorii *governance*⁹, aktorzy powinni spełniać określone wymagania, a w tym: reprezentatywności, legitymizacji oraz merytorycznego przygotowania i profesjonalizmu w działaniu. Instytucje przedstawicielskie jako aktorzy ponoszą odpowiedzialność za jakość ekspertyzy nie tylko wobec ministra lub innych organów władzy publicznej, ale także wobec swoich członków, którym zawdzięczają mandat do ich reprezentowania (uzyskiwany w drodze demokratycznych wyborów i wewnętrznych działań sprawozdawczych). Nakłada to obowiązek utrzymywania wiarygodności w procesie przedstawicielskim. Bez wiarygodności i tego mandatu oraz zaangażowania ze strony swoich środowisk, instytucja nie mogłaby w pełni mieć charakteru przedstawicielskiego. Aktorów odróżnia także to, że instytucjonalnie uczestniczą oni w procesach wdrożeniowych, co oznacza, że są oni za nie współodpowiedzialni. W ogólności, nie ma to zastosowania w przypadku nieformalnych grup społecznych, inicjatyw obywatelskich, w odniesieniu do ekspertów indywidualnych lub po prostu osób zainteresowanych.

Zwiększenie roli aktorów w polityce publicznej, w szczególności w okresie ostatnich 30 lat, jest związane z ogólną zmianą systemu zarządzania publicznego w kierunku *governance* (rządzenie, sprawowanie władztwa). W odniesieniu do szkolnictwa wyższego pojęcie *governance* obejmuje „*struktury, relacje i procesy opracowywania, wdrażania i weryfikowania polityki na rzecz szkolnictwa wyższe-*

⁷ W RGNiSW jako społeczny doradca w kadencji 2014-2017 oraz jako sekretarz Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP oraz członek jej Zespołu Redakcyjnego, a także działania na poziomie unijnym w Europejskim Stowarzyszeniu Doktorantów i Młodych Naukowców EURODOC.

⁸ J. Fried, Higher education governance in Europe: autonomy, ownership and accountability – a review of the literature, [in:] Higher education governance between democratic culture, academic aspirations and market forces (Council of Europe higher education series No. 5), 2006, s. 88.

⁹ R. Farquahr, The actors in higher education governance [in:] Higher education governance between democratic culture, academic aspirations and market forces, Council of Europe, 2006, p. 148.

go, z udziałem zróżnicowanego grona aktorów i interesariuszy”¹⁰. W tym procesie konieczna jest instytucjonalizacja aktorów i rozwój „kapitału instytucjonalnego” (Górnjak, 2013) oraz „organizacyjne uczenie się” (Mazur, 2013) w celu zapewnienia właściwego poziomu ekspertyzy w zakresie kreowania *evidence-based policy*, co odpowiada także ideom *New Public Management*. Poza tym udział aktorów instytucjonalnych wpisuje się w teorię instytucjonalnych ram racjonalnego wyboru, która definiuje polityki publiczne jako „decyzje zbiorowego wyboru – silnie uzależnione od kontekstu, w tym od rodzaju interakcji między aktorami działań publicznych” na „arenie” działania (Zybała, 2015 za Ostrom, 2007)¹¹. Współdziałanie z aktorami, partycypacja i dążenie do konsensusu są podstawą i jednocześnie charakterystyką dobrego rządzenia – *good governance*, jak na to wskazuje rozumienie tego pojęcia przez ekspertów Rady Europy (zob. rysunek 1).

Rysunek 1. Zasadnicze charakterystyki *good governance*

Źródło: CoE, https://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Governance/Collection_EN.asp.

Współdziałanie z instytucjami przedstawicielskimi jako partnerami organów władzy publicznej i przede wszystkim ministra, w procesie legislacyjnym, odbywa się na zasadach partycypacji i dialogu społecznego oraz opiera się na działaniach o charakterze opiniodawczym, doradczym, selekcyjnym i ewaluacyjnym. Jak podkreśla J. Woźnicki, zasada partycypacji i dialogu w polityce publicznej w szkolnictwie wyższym „kreuje kapitał społeczny [...] i sprzyja wprowadzaniu rozwiązań o charakterze deregulacyjnym”¹².

Podsumowując literaturę naukową w tym zakresie, można wskazać na następujące cechy aktorów w polityce publicznej w szkolnictwie wyższym, którymi legitymują się instytucje przedstawicielskie:

- wymagania *stakeholder representation* (Fried, 2006),

¹⁰ OECD, *Tertiary Education for the Knowledge Society*, vol. 1, OECD, 2008, Paris, p. 68 <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41266690.pdf> [dostęp: 20.10.2018].

¹¹ A. Zybała, *Polityka publiczna wobec teorii i jej praktyki w Polsce*, [w:] *Wrocławskie Studia Politologiczne* 18/2015, s. 28.

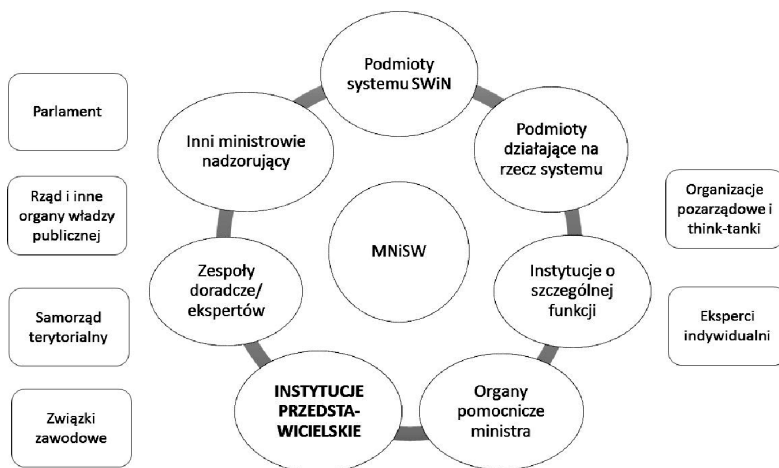
¹² J. Woźnicki (red.), *Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego*, [w:] *Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r.*, cz. I-V, cz. V, FRP-KRASP, Warszawa, 2015, s. 148.

- tożsamość grup odgrywających określone role w systemie szkolnictwa wyższego i nauki – wymogi reprezentatywności i profesjonalizmu wobec aktorów (Farquar, 2006),
- legitymizacja i mandat do reprezentowania (umocowane przedstawicielstwo, Suwaj, 2013)
- właściwe normy, reguły, strategie działania (Ostrom, 2007),
- misja przedkładania opinii oraz pozycji i stanowisk zbiorowych,
- obowiązek zapewnienia wiarygodności w działaniach przedstawicielskich oraz odpowiedzialność wobec reprezentowanych przez siebie grup,
- współdziałanie i współodpowiedzialność w procesach wdrażania zmian.

3. Usytuowanie instytucji przedstawicielskich w systemie szkolnictwa wyższego i nauki

W Polsce pojęcie i miejsce instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki w Konstytucji dla Nauki zostało ustawowo odseparowane od podmiotów systemu oraz ciał doradczych, eksperckich lub organów pomocniczych. Instytucje przedstawicielskie, zgodnie z art. 7 p.s.w.n.¹³ nie należą do systemu szkolnictwa wyższego i nauki ani do podmiotów działających na jego rzecz, lecz reprezentują środowisko szkolnictwa wyższego i nauki. W systemie szkolnictwa wyższego i nauki działają inne podmioty, organy i zespoły (rysunek 2), i każdy z nich ma swoją wyjątkową rolę w systemie oraz kompetencje ustawowe i statutowe, a także zasady i tryb działania.

Rysunek 2. System szkolnictwa wyższego i nauki – podmioty i interesariusze

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r.

¹³ Skrót p.s.w.n. oznacza Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r.

Instytucje przedstawicielskie realizują swoje prawo do działania niezależnego w ramach procesu partycypacji w kształtowaniu polityki państwa w szkolnictwie wyższym i nauce, jak tego wymaga ustawodawstwo polskie.

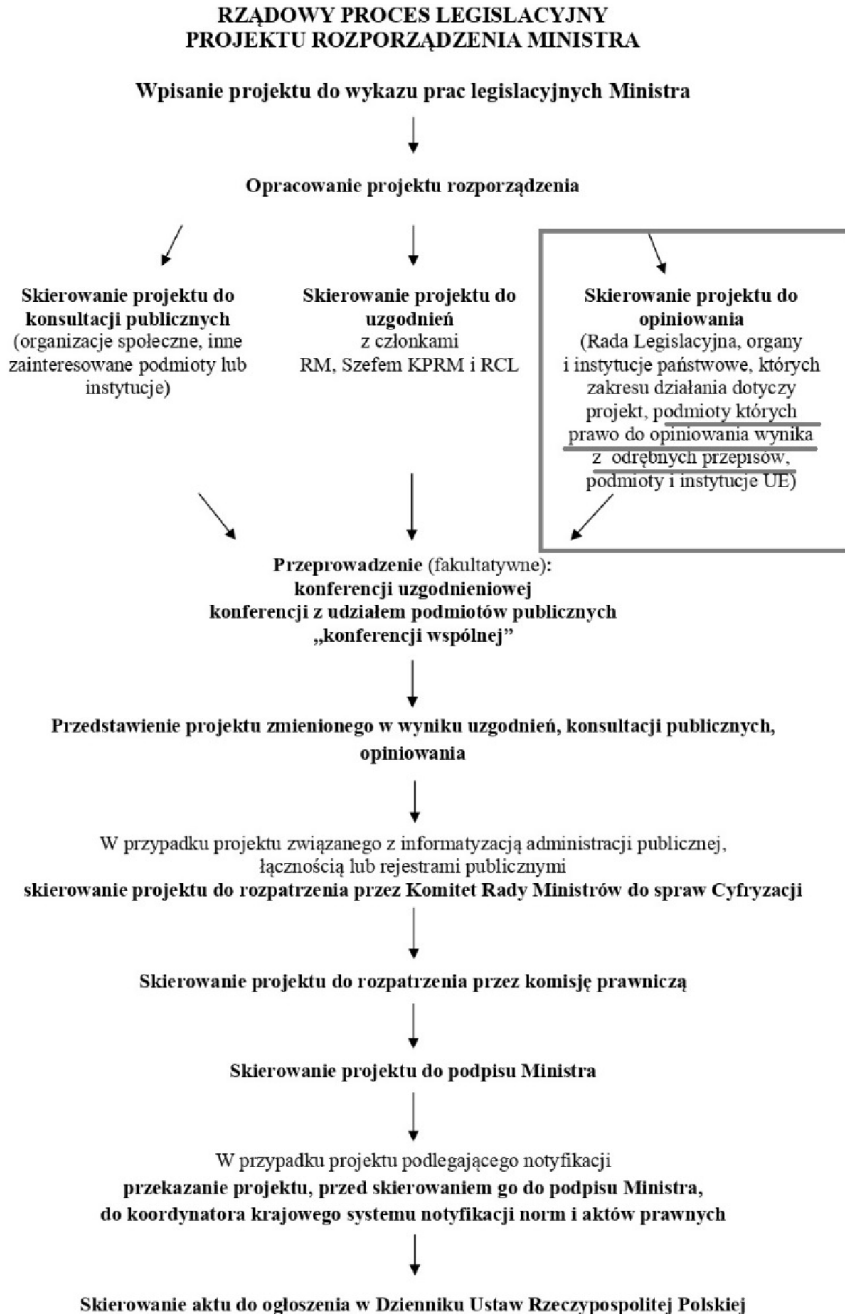
W rządowym procesie legislacyjnym, zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979) oraz Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” ze zm., wyraźnie odróżnia się dwa procesy – **konsultacje publiczne i opiniowanie projektów aktów prawnych przez określone podmioty wskazane w odrębnych przepisach**. Oznacza to, że organy władzy publicznej są zobowiązane ustawowo do zasięgania opinii tych podmiotów, a instytucje te opiniują projekty aktów prawnych bez własnej inicjatywy, ubiegając się o uwzględnienie i skonsultowanie rozwiązań, jak to ma miejsce w przypadku konsultacji publicznych, mających charakter szerszy, skierowany do organizacji społecznych, innych zainteresowanych podmiotów lub instytucji. Opiniowanie to także obowiązek tych instytucji, który nakłada właściwy akt prawny. Informacja dotycząca konsultacji publicznych i opiniowania projektów aktów prawnych, „w tym z obowiązku zasięgnięcia opinii określonych podmiotów wynikających z przepisów odrębnych”¹⁴, stanowi część merytoryczną oceny skutków regulacji – kluczowego dokumentu w procesie legislacyjnym, jak tego wymaga §28 ust. 2 pkt 2 Regulaminu Rady Ministrów. W §43 pkt 4 Regulamin nakłada obowiązek na projektodawcę aktu prawnego zajęcia stanowiska wobec „opinii innych podmiotów, do których skierował projekt dokumentu rządowego do zaopiniowania”; §51 zobowiązuje projektodawcę do sporządzenia raportu z konsultacji publicznych, odniesienia się do treści uwag i opinii wyrażonych przez właściwe instytucje. Poniżej przedstawiono schematy procesu legislacyjnego (zob. rysunki 3 i 4).

Tożsamość i misję każdej z instytucji przedstawicielskich określa jej statut. Misja KRASP, zdefiniowana w Preambule do Statutu z dn. 16.11.2018, wskazuje działania w celu zapewniania fundamentalnych wartości akademickich, w tym autonomii, a także uniwersalizm i konsensus przy uwzględnieniu interesów wszystkich typów i rodzajów szkół wyższych: [...] *KRASP stoi na straży tradycyjnych wartości akademickich, a w tym zasad etyki zawodowej, odpowiedzialności i konstytucyjnej zasady autonomii szkół wyższych, gwarantującej im w szczególności prawo do określania własnego stanowiska we wszystkich sprawach, którymi zainteresowana jest społeczność akademicka. Doświadczenia pierwszych lat działania KRASP oraz procesy zachodzące w polskim i europejskim szkolnictwie wyższym wskazują na potrzebę działania Konferencji w szerokiej formule, zapewniającej możliwość współdziałania rektorów i pozostawiania tożsamości różnych typów uczelni...*¹⁵

¹⁴ Uchwała Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (t.j. M.P. z 2016 r. poz. 1006 z późn. zm.).

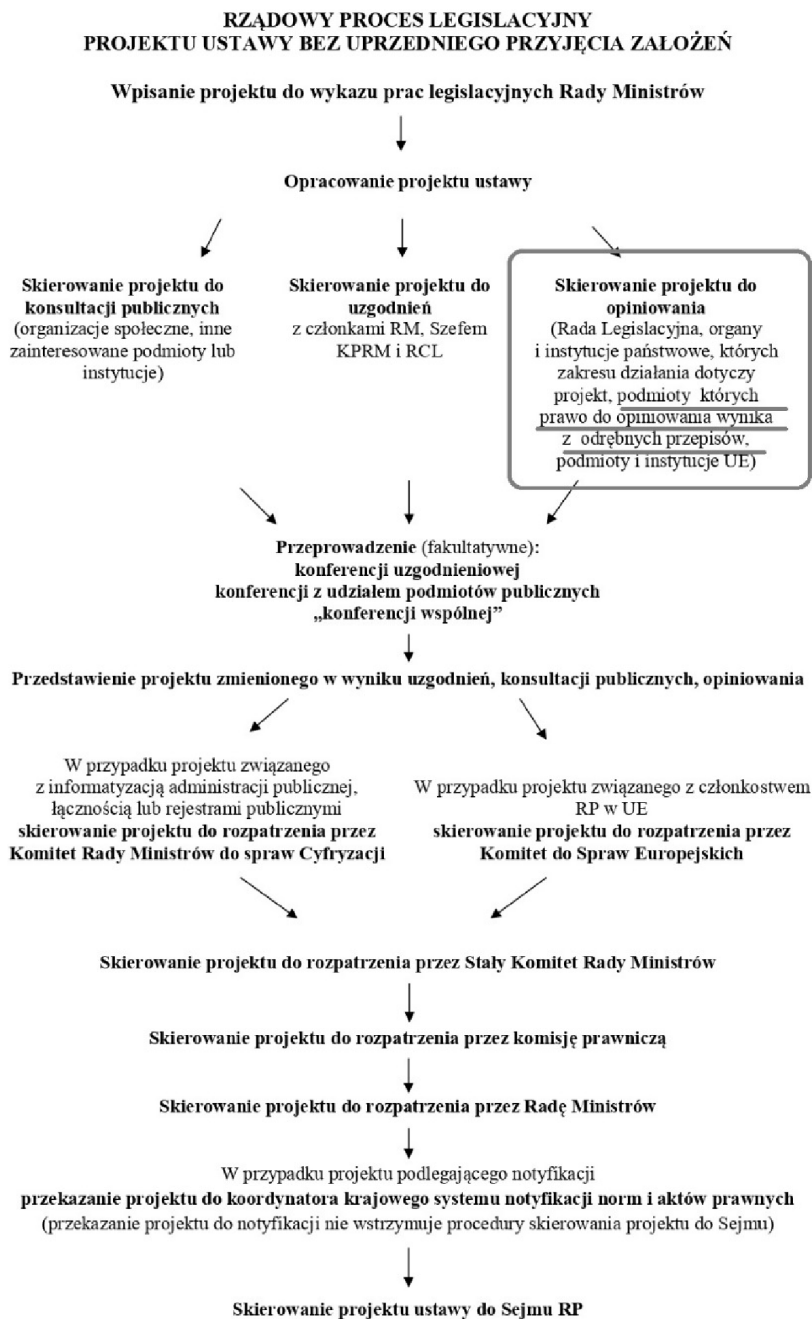
¹⁵ Podkreślenie tu i dalej moje – I.D.

Rysunek 3. Schemat procesu legislacyjnego w przypadku projektu rozporządzenia właściwego ministra, opracowany przez RCL na podstawie uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979)

Źródło: <http://www1.rcl.gov.pl/?q=schematy-rzadowego-procesu-legislacyjnego>.

Rysunek 4. Schemat procesu legislacyjnego w przypadku projektu ustawy opracowanego bez uprzedniego przyjęcia założeń, opracowany przez RCL na podstawie uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979)

Źródło: <http://www1.rcl.gov.pl/?q=schematy-rzadowego-procesu-legislacyjnego>.

Misja Parlamentu Studentów RP, określona w Preambule do Statutu PSRP z dn.24.11.2018, wydobywa postulat równości w traktowaniu Parlamentu Studentów jako *równego partnera rządu* oraz dbanie o szkolnictwo wyższe jako dobro publiczne: *My, przedstawiciele wszystkich studentów Rzeczypospolitej Polskiej, w trosce o jakość i rozwój szkolnictwa wyższego w Ojczyźnie, świadomi faktu, że wiedza stanowi podstawę rozwoju narodu i jest jego prawdziwym bogactwem, w celu współdziałania z organami władzy publicznej w kreowaniu polityki szkolnictwa wyższego jako równi partnerzy, przyjmujemy niniejszy Statut Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.*

Misja Krajowej Reprezentacji Doktorantów, określona w Preambule do Statutu KRD z dn. 13.04.2019 podkreśla społeczną odpowiedzialność nauki i zaangażowanie społeczne naukowców, wskazuje na działania apolityczne, koncentrowanie się na dążeniu do doskonałości w nauce, i równość w partnerstwie i współpracy: *W poczuciu najgłębszej odpowiedzialności za przyszłość polskiej nauki, [...] pamiętając o szczególnych zobowiązaniach społecznych, jakie spoczywają na naukowcach, [...], wyrażając wolę apolitycznego współdziałania z organami władzy publicznej w kształtowaniu polityki państwa w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki na zasadach partnerstwa i równej współpracy, widząc potrzebę zapewnienia środowisku doktorantów warunków rzetelnego i sprawnego działania na szczeblu ogólnopolskim i międzynarodowym oraz stawiając przed organami reprezentującymi to środowisko najwyższe oczekiwania merytoryczne, organizacyjne i etyczne, my, delegaci samorządów doktorantów, uchwalamy niniejszy Statut jako podstawę funkcjonowania Krajowej Reprezentacji Doktorantów, będącej jedynym podmiotem ustawowo umocowanym do wyrażania woli ogółu polskich doktorantów. [...]*

Tabela 1. Główne charakterystyki instytucji przedstawicielskich – analiza zbiorcza na podstawie przepisów ustawy i statutów

	RGNiSW	KRASP	KRZaSP	KRePSZ/ KRePUZ	PSRP	KRD
Osobowość prawna	nie	tak	tak	tak	tak	tak
Posiadanie pozycji w KRS (stanem na 31 października 2019 r.)	nie	nie	nie	tak	tak	tak
Określenie członkostwa lub składu	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Ustawowe ograniczenie członkostwa	tak	nie	nie	nie	nie	nie
Ustawowe określenie kadencji	tak	nie	nie	nie	nie	nie
Statutowe określenie kadencji	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Zasady autonomii i niezależności działania	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Zakaz ingerencji w działania uczelni, samorządów studenckich lub doktorantów	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Obowiązek ministra stwierdzenia zgodności statutu z przepisami prawa	nie	nie	nie	nie	tak	tak
Szczególne kompetencje ustawowe, w tym inne, niż w art. 329–339	tak	tak	tak	tak	tak	tak

	RGNiSW	KRASP	KRZaSP	KRePSZ/ KRePUZ	PSRP	KRD
Ustawowe określenie organów	tak	nie	nie	nie	tak	tak
Zasady demokratyczne wyboru władz w statucie	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Stosowanie określonych przepisów ustawy o stowarzyszeniach	nie	tak	Tak	tak	tak	tak
Dotacja ministra	nie	nie	nie	nie	tak	tak
Obowiązek badania przez audytora sprawozdania finansowego	nie	nie	nie	nie	tak	tak
Obsługa (administracyjna i finansowa)	tak	nie	nie	nie	nie	nie
Nadzór ministra (w zakresie działania zgodnie z przepisami prawa)	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Nadzór ministra w zakresie prawidłowości wydatkowania środków publicznych przekazanych przez ministra (art. 426 ust. 1 pkt 3)	tak	nie	nie	Nie	tak	tak
Możliwość zlecenia zadań przez ministra	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Wybór przedstawicieli do składu różnych gremiów i podmiotów	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Zasady odpowiedzialności społecznej (w statutach)	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Struktura wewnętrzna – komisje tematyczne (grupy robocze)	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Reprezentacja w strukturach europejskich (w statutach lub praktyce)	nie	tak	tak	tak	tak	tak
Prowadzenie współpracy międzynarodowej	tak	tak	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z analizy przedstawionej w tabeli 1, RGNiSW wyróżnia się spośród innych instytucji przedstawicielskich jako instytucja o wyjątkowej pozycji, mająca tzw. charakter przedstawicielski dla instytucji przedstawicielskich. Odnotowania wymaga tożsamość i identyfikacja grup środowiska i instytucji szkolnictwa wyższego i nauki, tworzących poszczególne instytucje przedstawicielskie: konferencje rektorów tworzą uczelnie (akademickie lub zawodowe), reprezentowane przez rektorów; przedstawiciele samorządów studenckich tworzą PSRP; przedstawiciele samorządów doktorantów tworzą KRD. W skład RGNiSW „wchodzą” poszczególne grupy członków, będących wybieralnymi reprezentantami podmiotów przedstawicielskich określonych w ustawie. Potwierdza to możliwość określenia Rady Głównej jako instytucji „superprzedstawicielskiej”, ponieważ jest „przedstawicielem instytucjonalnym całej społeczności akademickiej i naukowej”¹⁶ i zapewnia arenę współdziałania i dyskusji wszystkim

¹⁶ I. Degtyarova, J. Woźnicki, Komentarz do art. 329, [w:] Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz /red.naukowa Jerzy Woźnicki, Wolters Kluwer Warszawa 2019, s. 964.

podmiotom reprezentatywnym i innym aktorom (np. związków zawodowych, pracodawców i in.). PSRP i KRD organizacyjnie i finansowo są wspierane i nadzorowane przez ministra. Regulacje dotyczące konferencji rektorów, w odróżnieniu od innych, nie określają ich organów, pozostawiając to do rozstrzygnięcia w statucie. Do instytucji przedstawicielskich posiadających osobowość prawną, stosuje się również wybrane przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach, m.in. wymagania formalne wobec ich statutów, w tym organów i struktury, możliwości tworzenia terenowych jednostek organizacyjnych, wymóg kontroli wewnętrznej, zakres nadzoru ministra nad działaniem w zakresie zgodności działania z przepisami prawa i postanowieniami statutu i in.

4. Ewolucja organizacyjna instytucji przedstawicielskich – RGNiSW, KRASP, KRZaSP, KRePSZ/KRePUZ, PSRP, KRD – ich misja i rola w procesie transformacji

Dzisiejszy system instytucji przedstawicielskich powstawał w procesie ewolucji w wyniku zmian w przestrzeni legislacyjnej, a zatem był następstwem procesu stanowienia prawa w ramach wchodzenia w życie kolejnych ustaw. Od 1990 do 2018 roku podmiotem przedstawicielskim w kolejnych aktach prawnych, *explicite* była jedynie Rada Główna Szkolnictwa Wyższego (1990–2011)/Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2011–2018), określana jako organ wybieralny. Jednocześnie, ustawy kolejno wprowadzały inne podmioty mające charakter reprezentatywny w odniesieniu do poszczególnych grup środowiska akademickiego, a w tym:

- ogólnopolskie przedstawicielstwo samorządów studenckich (Ustawa 1990, Nowelizacja 2001), w miejsce której w 2005 roku został wprowadzony Parlament Studentów RP,
- konferencje rektorów, które zostały ustawowo uregulowane w ustawie z 2005 r. – dwie konferencje (KRASP i KRZaSP), w ustawie z 2018 r. – trzy (KRASP, KRZaSP, KRePUZ),
- krajową reprezentację doktorantów, która została utworzona Ustawą z 2005 r., ale swoją pełną tożsamość instytucjonalną pozyskała w ramach nowelizacji z 2011 r.

Stabilnym i niezmiennym elementem pozostaje obowiązek ministra zapewniania obsługi administracyjnej Rady Głównej oraz zapewnianie środków finansowych na działalność PSRP (od 1990 r.) i KRD (od 2011 r.). W ustawie z 2018 r. pojawiła się możliwość dodatkowego finansowania zadań realizowanych przez instytucje przedstawicielskie na zlecenie ministra (art. 404, ust.5)¹⁷.

¹⁷ Niniejsza publikacja powstała w wyniku realizacji pierwszego takiego zadania dotyczącego organizacji Konferencji Naukowej KRASP pn. Transformacja akademickiego szkolnictwa wyższego w Polsce w okresie 30-lecia 1989–2019 w dniach 28–29 października 2019 r., na zlecenie Ministra, więcej – https://www.krasp.org.pl/pl/Aktualnosci/?id=20896/Konferencja_Naukowa_KRASP_pn_Transformacja_akademickiego_szkolnictwa_wyzszego_w_Polsce_w_okresie_30-lecia_1989-2019.

Przełomowym momentem w zakresie instytucjonalizacji ustawowej podmiotów przedstawicielskich była Ustawa z 2005 r., która miała ogromne znaczenie dla ukształtowania modelu współdziałania różnych podmiotów w procesie kreowania polityki, instytucjonalizacji i określenia głównych interesariuszy jako partnerów rządu, mających „monopol na reprezentowanie swoich środowisk” (Antonowicz, 2015). Ich „siła umocowania ustawowego” (Woźnicki, 2007) przede wszystkim wynika z obowiązku organów władzy publicznej zasięgania opinii tych podmiotów we wszystkich kwestiach dotyczących rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki. Tak określone zadania pozwoliły na aktywne angażowanie się tych instytucji w prace legislacyjne i wdrożeniowe w okresie transformacji szkolnictwa wyższego.

W kolejnej części poddano analizie prawnoinstytucjonalnej status, strukturę, zakres kompetencji poszczególnych instytucji przedstawicielskich w okresie 30-lecia, co umożliwiła prześledzenie procesu ich ewolucję (w kolejności umocowania ustawowego, tabela 2).

Historia rozwoju organizacyjnego i kształtowania misji ma przykłady zarówno różnych form współdziałania między samymi instytucjami przedstawicielskimi jak i pewnych nieporozumień i konfliktów. Przykładowo, można przypomnieć konflikt środowiskowy KRASP–RGSW z lat 1999–2002 dotyczący mandatu przedstawicielskiego – o to, *kto powinien być reprezentantem środowiska naukowego i głównym partnerem organów władzy publicznej [...] Konflikt między RGSW – reprezentującą stary porządek instytucjonalny w polskim szkolnictwie wyższym, a KRASP – reprezentującą nowy, europejski porządek czerpał legitymizację i autorytet właśnie z faktu ulokowania w strukturach Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów...* (Antonowicz, 2015). Utworzenie KRASP było naturalnym krokiem powstawania tzw. narodowych konferencji rektorów w Europie. Było to związane z ogólnoeuropejskim trendem konstytuowania się europejskich stowarzyszeń łączących poszczególne reprezentacje grup społeczności akademickiej z różnych krajów (EUA – dla narodowych konferencji rektorów, ESU – dla krajowych organizacji studentów, Eurodoc – łączący krajowe organizacje doktorantów i młodych naukowców i in.). Takiej roli nie mogła odgrywać Rada Główna, która nie miała „odpowiednika wśród struktur organizacyjnych w krajach Europy Zachodniej” (Antonowicz, 2015) oraz nie posiadała tożsamości przedstawicielskiej wobec rektorów i nie była umocowana do reprezentowania ich głosu w kraju. Powstanie KRASP spowodowało poszukiwanie redefinicji tożsamości i kompetencji Rady Głównej, która mogłaby, zdaniem ówczesnych rektorów, zostać przekształcona w *Akademicką Komisję Akredytacyjną, stanowiącą „niezależny organ społeczności akademickiej. określający standardy edukacyjne oraz kontrolujący ich przestrzeganie*¹⁸. Rzeczywiście, Rada Główna, w sytuacji braku Państwowej Komisji Akredytacyjnej, który powstała przy nowelizacji 2001 r., do tego czasu *de facto* pełniła tę rolę.

¹⁸ A. Gałkowski, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (1997–2007). Z dziejów autonomii uczelni i samorządności akademickiej w Polsce, Kraków 2007, s. 76.

Tabela 2. Ewolucja organizacyjna instytucji przedstawicielskich w okresie 30-letnia 1989–2019

1. Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego		
Ustawa z dnia 12 września 1990 r.	Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw	Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym
Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw	Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw	Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
Rada Główna Szkolnictwa Wyższego		
11 art. (35–45)	3 art. (35–37)	3 art. (45–47)
Wybieralny organ przedstawicielski szkolnictwa wyższego		
Wybieralny organ przedstawicielski nauki i szkolnictwa wyższego		
8 art. (329–336)		
Instytucja przedstawicielska środowiska szkolnictwa wyższego i nauki		
Inne organy przedstawicielskie o podobnych funkcjach		
Rada Wyższego szkolnictwa wojskowego. Wskazany organ przedstawicielski dla wyższego szkolnictwa artystycznego.		
Główne zadanie		
Współdziała z Ministrem Edukacji Narodowej i innymi organami państwowymi przy wykonywaniu przez nie zadań w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki	Współdziała z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego oraz innymi organami władzy publicznej w ustalaniu polityki edukacyjnej państwa w zakresie szkolnictwa wyższego	Współdziała z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego, ministrem właściwym do spraw nauki oraz z innymi organami władzy i administracji publicznej w ustalaniu polityki państwa w zakresie szkolnictwa wyższego, polityki naukowej i innowacyjnej państwa
Współdziała z organami władzy publicznej w zakresie polityki naukowej państwa.		

Ustawowy termin wyrażenia opinii				
2 miesiące od dnia przedłożenia	dwa miesiące od otrzymania projektu	1 miesiąc od dnia przedłożenia	1 miesiąc od dnia przedłożenia	Brak
Skład Rady Głównej				
50 os.	30 os.	33 os.	32 os.	29 os.
35 – prof. zw., prof. nzw., dr hab./ prof. 10 – inni ze stopniem 5 – studenci	21 – dr hab./ prof. 6 – dr 4 – studenci 2 – doktoranci	21 – dr hab./ prof. 6 – dr 4 – studenci 2 – doktoranci	14 – nauczyciele akademicy wybrani przez KRASP i KRZaSP 5 – przedstawiciele PAN, wybrani przez Prezydium PAN 4 – przedstawiciele instytutów badawczych, wybrani przez Radę Główną Instytutów Badawczych 4 – studenci przez PSRP 2 – doktoranci, wybrani przez KRD 3 – przedstawiciele pracodawców, wybrani przez organizacje pracodawców	14 – n.ac. wybrani przez konf. rektorów 3 – PAN, przez Prezydium PAN 1 – instytutów badawczych, wybrani przez Radę Główną Instytutów Badawczych 1 – przedstawiciel Centrum Łukasiewicz i instytutów Sieci Łukasiewicz 4 – studenci wybrani przez PSRP 2 – doktoranci, wybrani przez KRD 2 – przedstawiciele pracowników wybranych przez reprezentatywne organizacje związków zawodowych 2 – przedstawiciele pracodawców wybrani przez reprezentatywne organizacje pracodawców, przedstawiciele pracodawców, wyмога reprezentacji wszystkich dziedzin
Tryb wyborów				
Wybór przez elektorów na ogólnopolskich spotkaniach wyborczych		Wybór dokonują odpowiednio podmioty i inne instytucje przedstawicielskie		

Kadencja			
3 lata / 1 grudnia	3 lata /1 stycznia	4 lata /1 stycznia	4 lata /1 stycznia. 2 kadencje
Wymagania			
			<p>Art. 332</p> <ul style="list-style-type: none"> - do 70 lat - nieposzlakowana opinia i przestrzeganie zasad etyki naukowej - spełnienie wymagań z art. 20 ust. 1 pkt 1-5 (zdolność do czynności prawnych, korzystanie z pełni praw publicznych, brak kary dyscyplinarnej, brak prawomocnego wyroku, przepisy lustracyjne)
			<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie udziału kobiet i mężczyzn - właściwa reprezentacja instytucjonalna i kadrowa - korzystanie z pełni praw publicznych; - nieposzlakowana opinia i przestrzeganie zasad etyki naukowej - brak prawomocnego wyroku
Zasada nielączenia funkcji			
<ul style="list-style-type: none"> 1) jednoosobowe organy uczelni 2) prorektor 3) prodziekan 4) członkostwo w PKA 	<ul style="list-style-type: none"> 1) jednoosobowe organy uczelni 2) prorektor 3) zastępca kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej 4) członkostwo w PKA 5) członkostwo w CK 	<ul style="list-style-type: none"> 1) rektor 2) prorektor 3) kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni 4) kanclerz 5) dyrektor instytutu naukowego PAN 6) dyrektor instytutu badawczego 7) prezes lub wiceprezes PAN 8) prezes lub wiceprezes PAU 9) dyrektor NCBR 10) dyrektor NCN 11) członkostwo w PKA 12) członkostwo w CK 13) członkostwo w RG IB 14) członkostwo w KEJN 15) założyciel uczelni niepublicznej 	<ul style="list-style-type: none"> 1) członek PKA; 2) członek RGIB; 3) założyciel; 4) osoba pełniąca funkcję organu uczelni; 5) dyrektor instytutu PAN; 6) dyrektor instytutu badawczego; 6a) dyrektor instytutu Sieni Łukasiewicz; 7) Prezes lub wiceprezes PAN; 7a) Prezes lub Wiceprezes Centrum Łukasiewicz; 8) prezes lub wiceprezes PAU; 9) dyrektor NAWA; 10) dyrektor NCBiR; 11) dyrektor NCN; 12) przewodniczący KEN; 13) przewodniczący RDN

RGNiSW – dodatkowe kompetencje ustawowe	
<p>+ Kompetencje w odniesieniu do uczelni zawodowych w ustawie z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych</p>	<p>Te same + Działanie Rzecznika Praw Absolwenta</p>
<p>1) Opinia przy zatwierdzeniu 1go statutu nowej uczelni 2) Opinia przy powołaniu 1go rektora 3) Opinia do zgody ministra dot. utworzenia uczelni niepaństwowej (w tym miejscu w 2001 pojawiła się PKA) 4) opinia dot. dotacji dla uczelni niepaństwowej 5) opinia dot. tworzenia i przekształcenia jednostek uczelni, która nie spełniają wymagań 6) opinia dot. trybu zatrudnienia prof. nzw, określonego przez ministra 7) Komisja dyscyplinarna</p>	<p>Te same – Zniesienie Rzecznika Praw Absolwenta</p>

2. Parlament Studentów RP			
Ustawa 1990	Nowelizacja 2001	Ustawa 2005	Nowelizacja 2011
<p>Art. 157</p> <p>1. Przedstawiciele samorządów studenckich tworzą ogólnopolskie przedstawicielstwo samorządów studenckich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie środków – prawo opiniowania projektów aktów normatywnych dotyczących studentów – 2 miesiące od dnia przedłożenia – ustawowy termin wyrażenia opinii – wybór przedstawicieli studentów do Rady Głównej na okres jednego roku (art. 37 ust. 5) 	<p>Art. 203</p> <p>PSRP reprezentuje ogół studentów w kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> – ma prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu studentów – określenie organów PSRP – stwierdzenie zgodności statutu z przepisami prawa – coroczne zapewnienie środków 	<p>Dodano art. 203a</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzyskanie osobowości prawnej – nadzór ministra – stosowanie przepisów ustawy o stowarzyszeniach – przekazanie środków finansowych na zadania w formie dotacji 	<p>Ustawa 2018</p> <p>Uporządkowanie przepisów w art. 338</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawiciele samorządów studenckich tworzą PSRP, reprezentujący ogół studentów w Rzeczypospolitej Polskiej. 2. PSRP ma prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu studentów, w tym do opiniowania projektów aktów normatywnych dotyczących studentów. 3. Najwyższym organem PSRP jest zjazd delegatów. 4. W skład zjazdu delegatów wchodzi przedstawiciele samorządu studenckiego każdej uczelni. 5. Zjazd delegatów uchwała statut PSRP określający organizację i sposób działania PSRP. 6. Statut wchodzi w życie po stwierdzeniu przez ministra jego zgodności z przepisami prawa. 7. PSRP posiada osobowość prawną. 8. Do PSRP stosuje się odpowiednio przepisy art. 10 ust. 1, art. 10a ust. 1 i 2, art. 11, art. 25, art. 28, art. 29 oraz art. 33–39 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach. 9. Organem nadzorującym PSRP jest minister. 10. Minister przekazuje PSRP środki finansowe niezbędne do jego funkcjonowania w formie dotacji podmiotowej. 11. Roczne sprawozdanie finansowe PSRP podlega badaniu przez firmę audytorską.

3. Konferencje Rektorów			
Ustawa 1990	Nowelizacja 2001	Ustawa 2005	Nowelizacja 2011
brak		2 – KRASP, KRZaSP	
brak		<p>Art. 54-55</p> <p>1. ...działają na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego, nauki i kultury:</p> <p>1) występują do organów władzy publicznej w istotnych sprawach szkolnictwa wyższego, nauki i kultury oraz w żywotnych sprawach środowiska akademickiego</p> <p>2) Wyrażają z własnej inicjatywy opinie i przedstawiają wnioski...</p> <p>2. Organy władzy publicznej zasięgają opinii konferencji rektorów w sprawach....</p>	<p>Art. 55 ust. 1 pkt 3</p> <p>• wspieranie i monitorowanie działań na rzecz systematycznego podnoszenia jakości kształcenia oraz promowanie jednostek oferujących kształcenie wysokiej jakości – poprzez środowiskowe komisje akredytacyjne</p>
		<p>2 – KRASP, KRZaSP, KRePUZ</p> <p>Art. 337.</p> <p>1. Uczelnie akademickie mogą utworzyć Konferencje Rektorów Akademickich Szkół Polskich.</p> <p>2. Publiczne uczelnie zawodowe mogą utworzyć Konferencję Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych.</p> <p>3. Niepubliczne uczelnie zawodowe mogą utworzyć Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich.</p> <p>4. Konferencje współdziałają z organami władzy publicznej w sprawach dotyczących szkolnictwa wyższego, nauki i kultury.</p> <p>5. Konferencje posiadają osobowość prawną.</p> <p>6. Do konferencji stosuje się odpowiednio przepisy art. 10 ust. 1, art. 10a ust. 1 i 2, art. 11, art. 25, art. 28, art. 29 oraz art. 33-39 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723).</p> <p>7. Organem nadzorującym konferencje jest minister.</p>	<p>Ustawa 2018</p>

4. Krajowa Reprezentacja Doktorantów				
Ustawa 1990	Nowelizacja 2001	Ustawa 2005	Nowelizacja 2011	Ustawa 2018
brak		<p>Art. 209 Przedstawiciele samorządów doktorantów mogą utworzyć krajową reprezentację doktorantów</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu doktorantów. 	<ul style="list-style-type: none"> – osobowość prawna – prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu doktorantów, w tym do opinio- wania aktów normatywnych dotyczących doktorantów. – zapewnienie przez Ministra środków finansowych niez- będnych do funkcjonowania, w formie dotacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – osobowość prawna – stosowanie wybranych przepi- sów Ustawy o stowarzyszeniach – nadzór ministra – środki finansowe niezbędne do funkcjonowania w formie dota- cji podmiotowej – badanie rocznego sprawozdania finansowego przez firmę audy- torską – minister stwierdza zgodność statutu z przepisami prawa Art. 339. <p>1. Przedstawiciele samorządów doktorantów tworzą KRD, re- prezentującą ogół doktorantów w Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>2. KRD ma prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu doktorantów, w tym do opiniowa- nia projektów aktów normatyw- nych dotyczących doktorantów.</p> <p>3. Najwyższym organem KRD jest zjazd delegatów.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie aktów prawnych.

W pierwszym okresie kształtowania się nowego porządku instytucjonalnego miały także miejsce konflikty wewnętrzne i zakłócenia procesów konsolidacji wewnętrznej, np. w KRASP (spory między reprezentacjami różnych typów szkół) albo PSRP a NZS (równoległe, konkurencyjne działania PSRP i Niezależnego Zrzeszenia Studentów – w wyniku brak konsolidacji środowiska studenckiego). Dlatego Statut KRASP w Preambule akcentuje potrzebę współdziałania i poszanowania wszystkich typów uczelni – *publicznych i niepublicznych, dużych i małych, akademickich i zawodowych, prowadzących kształcenie na wielu kierunkach i bardziej specjalistycznych, działających w dużych ośrodkach akademickich i mniejszych miejscowościach, o wieloletniej tradycji i tych nowo utworzonych*¹⁹. Po roku 2005 utrwalił się podział między środowiskami rektorów uczelni zawodowych – publicznych (KRePUZ) i niepublicznych (KRZaSP).

Jednak ostatecznie, wszystkie instytucje przedstawicielskie, określiły swoje miejsce i tożsamość. Rozwijając się na podstawie przepisów ustawowych, osiągnęły dojrzałość organizacyjną, której potwierdzeniem jest dzisiejsza zdolność do współpracy wzajemnej i prowadzenia działań wspólnych w interesie publicznym w szkolnictwie wyższym i nauce. Przykładem takiego współdziałania są wspólne stanowiska lub dokumenty, np. Apel KRASP i PSRP w sprawie udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego 15.05.2019, Pismo KRASP i RGNiSW do Prezesa Rady Ministrów dotyczące wynagrodzenia, 25.06.2019, Apel środowiska akademickiego w sprawie systemowego wzrostu finansowania szkolnictwa wyższego i nauki z budżetu państwa, 12.04.2018 (KRASP, KRZaSP, RGNiSW, PSRP, KRZ, PAN, RGIB, RSWN ZNP, KSN NSZZ Solidarność), Stanowisko Prezydium KRASP, Prezydium PAN oraz Prezydium RGNiSW z dnia 7 lipca 2017 r. w sprawie finansowania badań przedaplikacyjnych itd. W 2013 r. RGNiSW, KRASP i PAN przyjęły wspólne stanowisko z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie zasad prowadzenia prac legislacyjnych dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki, określające 5 najważniejszych wartości jako dobrych praktyk w kontekście praktyki partycypacji i dialogu społecznego w szkolnictwie wyższym i nauce, m.in. akcentowano na *niedopuszczeniu ingerencji regulacji ustawowych w statutowe reguły działania organów i organizacji reprezentatywnych w systemie szkolnictwa wyższego*²⁰.

Każda z instytucji przedstawicielskich ma swoje **dokonania w zakresie działań na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki** na poziomie systemowym i insty-

¹⁹ Statut Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich uchwalony przez Zgromadzenie Plenarne KRASP w dniu 13 października 2011 r., ze zmianami dokonanymi w dniu 26 maja 2012 r., w dniu 23 listopada 2012 r., w dniu 18 listopada 2016 r. oraz w dniu 16 listopada 2018 r., https://www.krasp.org.pl/pl/O_krasp/Statut.

²⁰ Stanowisko wspólne Prezydium KRASP, Prezydium PAN oraz Prezydium RGNiSW z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie zasad prowadzenia prac legislacyjnych dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki, http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_08/380015dba0cf0de78bf1a58c2a54c89d.pdf [dostęp: 18.09.2019], przywołane także w J. Woźnicki (red.), *Regulacje prawne i reguły kulturowe określające zasady partycypacji i dialogu na gruncie uniwersytetu*, [w:], *Odpowiedzialność, zaangażowanie i bezstronność uniwersytetu. uwarunkowania kulturowe i prawne*, s. 133.

tucjonalnym, w tym jako „reagowanie na płynące ze środowiska akademickiego sygnały dotyczące funkcjonowania systemu nauki i szkolnictwa wyższego”²¹, a także w zakresie własnego *capacity building* – rozwoju swoich struktur i organizacji.

Rada Główna i KRASP wniosły wielki wkład w rozwój ustawodawstwa w szkolnictwie wyższym i nauce: Ustawa 2005 powstała jako efekt ustaleń pomiędzy rektorami [...], ale także między związkami zawodowymi, Parlamentem Studentów i różnymi radami (RGSW, PKA) (Dziedziczak-Foltyn, 2009) i która w całej historii KRASP wydają się być fenomenem niezwykłym [...] zmagania o kształt ustawy są doskonałym przykładem, ilustrującym istotę i sens działalności KRASP – zarówno z punktu widzenia kompetencji statutowych tej instytucji, jak i konsekwencji w jej działaniu [...].... upór i zaangażowanie rektorów bywały bardzo ważnymi czynnikami mobilizującymi (a równocześnie „porządkującymi”) resort edukacji, urząd Prezydenta RP, a w końcu i Sejm w całej tej pracy²². Innymi przykładami mogą być wspólne komisje, organy, grupy robocze lub zadaniowe opracowujące założenia i propozycje do planów reformy szkolnictwa wyższego i nauki. W latach 2016–2018 dotyczyło to Konstytucji dla Nauki (prace Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP z udziałem przedstawicieli Rady Głównej)²³. Pojawiły się Studencki projekt założeń do Ustawy 2.0, Doktoranci w obliczu Ustawy 2.0 FAQ²⁴, uchwały i analizy RGNiSW, np. opracowania zespołu do spraw analizy i oceny wybranych elementów założeń do Ustawy 2.0 przedstawionych przez Zespoły wyłonione w konkursie MNiSW itd.

Odnotowania wymaga wkład instytucji przedstawicielskich w realizację i wdrażanie standardów Procesu Bolońskiego oraz ukształtowanie systemu zapewniania jakości kształcenia w Polsce²⁵, a także „promowanie” Procesu Bolońskiego w kraju (Kraśniewski 2006) oraz informowania partnerów zagranicznych o sytuacji szkolnictwa i o przebiegu Procesu Bolońskiego w naszym kraju (Gałkowski 2007).

Instytucje przedstawicielskie w Polsce postawiły na profesjonalizm i wysoki poziom merytoryczny, rozwijając swoje zaplecie merytoryczne i organizacyjne, na przykład, KRASP od początku swego działania na zasadach partnerstwa strategicznego współpracuje z założoną przez rektorów z Prezydium Konferencji Rektorów Fundacją Rektorów Polskich, działającą jako *think-tank* z Instytutem Społeczeństwa Wiedzy, która jest bazą dla podejmowania przez KRASP dzia-

²¹ Raport nr 1/2015 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Problematyka odbiurokratyzowania systemu kształcenia, w tym KRK, z uwzględnieniem treści regulacji i stosowanych praktyk” (red.) Z. Marciniaka, Warszawa, luty 2015, http://www.jakosc.ath.bielsko.pl/files/Raport_o_odburokratyzowaniu.pdf.

²² A. Gałkowski, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (1997–2007). Z dziejów autonomii uczelni i samorządności akademickiej w Polsce, Kraków 2007, s. 72.

²³ Komisja ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP, https://www.krasp.org.pl/O_krasp/KOMISJE/Komisja_ds_Strategicznych_Problemow_Szkolnictwa_Wyzszeogo.

²⁴ https://krd.edu.pl/wp-content/uploads/2018/08/FAQ_Doktoranci.pdf.

²⁵ Np. utworzenie Fundacji na rzecz jakości kształcenia, zob. Rektorzy Pro Publico Bono, 15-lecie KRASP, Warszawa, 2012.

łań o charakterze strategicznym. Tak powstała Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010–2020. Projekt środowiskowy (2009) (we współdziałaniu KRA-SP-KRZaSP-FRP), Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r. (2015).²⁶

Działania analityczne, badawcze są prowadzone także przez KRD (np. Dobre praktyki w szkołach doktorskich. Raport z konsultacji, 2018²⁷), PSRP (np. Strategia na rzecz młodego pokolenia²⁸), RGNiSW (np. raport Konsolidacja w sektorze szkolnictwa wyższego, 2017²⁹) i służą kreowaniu polityki mającej charakter *evidence-based i research-based*.

Institucje przedstawicielskie podejmują działania na rzecz kreowania i podtrzymywania etosu i kultury środowiska akademickiego: RGNiSW ma ustawowo zdefiniowane zadania w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej, KRASP we współpracy z FRP opracował i przyjął w 2007 r. Kodeks pt. Dobre praktyki w szkołach wyższych, określający zasady działania organów uczelni, tj. mający na celu podniesienie jakości zarządzania uczelniami na zasadach poszanowania wartości akademickich i dobrych praktyk tradycji uniwersyteckiej. Postawy i działania prostudenckie i prodoktoranckie budują w uczelniach PSRP i KRD (nagrody Projuvenes i PRODOK, PROPAN odpowiednio).

Institucje przedstawicielskie działają także na rzecz swoich członków i grup społeczności akademickiej. Warto przytoczyć określenie dokonań KRASP w ramach kolejnych kadencji, jak to w skrócie zdefiniował J. Woźnicki (2017): „A. Koj – 1997–1999: kreacja, J. Woźnicki – 1999–2002: instytucjonalizacja, F. Ziejka – 2002–2005: legislacja, T. Luty – 2005–2008: internacjonalizacja, K. Chałasińska-Macukow – 2008–2012: konsolidacja (środowiskowa), W. Banyś – 2012–2016: partneryzacja”³⁰. Kadencję J. Szmida 2016–2020 można byłoby próbować określić jako transformacja, co dobrze charakteryzowałoby ten okres w rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki. Jednym z celów KRASP, zgodnie ze Statutem, jest *inspirowanie i koordynowanie współdziałania uczelni członkowskich na rzecz realizacji ich misji*. Przy poparciu KRASP, FRP prowadzi Szkoły zarządzania strategicznego³¹ dla rektorów, prorektorów, a także dla kanclerzy, kwestorów i dyrektorów finansowych, mające na celu podniesienie kompetencji wyższej kadry kierowniczej uczelni w obszarze zarządzania strategicznego.

Zadaniem ustawowym PSRP, określonym w art. 84 ust. 2, jest zapewnienie przedstawicielom samorządów studenckich przygotowania do prowadzenia szkoleń w za-

²⁶ Rektorzy Pro Publico Bono, 15-lecie KRASP, Warszawa 24–26 maja 2012 r.

²⁷ <https://krd.edu.pl/dobre-praktyki-w-szkolach-doktorskich-raport-z-konsultacji/>.

²⁸ <https://psrp.org.pl/strategia-na-rzecz-mlodego-pokolenia/>.

²⁹ <http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/inne-dokumenty/raport-nr-6-2017-rady-glownej-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-pt-konsolidacja-w-sektorze-szkolnictwa-wyzszego.html>.

³⁰ J. Woźnicki, Pozycja KRASP z perspektywy historycznej XX-lecie Konferencji Rektorów, Forum Akademickie, 2017/09.

³¹ http://www.frp.home.pl/?page=szkoly_frp_isw

kresie praw i obowiązków studenta oraz podejmowanie działań promocyjnych dotyczących praw i obowiązków studenta, a więc także pomoc prawna dla studentów. Podobne działania podejmuje KRD na rzecz samorządów doktorantów oraz indywidualnych doktorantów w Polsce (np. doktorancka poradnia prawna).

Instytucje przedstawicielskie spełniają wymagania zapewniania przejrzystości, odpowiedzialności i rozliczalności, publikując dość informatywne rocznie sprawozdania ze swej działalności.³²

Na arenie międzynarodowej, zwłaszcza na poziomie europejskim instytucje przedstawicielskie osiągnęły sukcesy, będąc wśród podmiotów założycielskich lub w gronie członków organów zarządczych, a ich przedstawiciele nawet pełnią funkcję lidera odpowiednich podmiotów europejskich (rysunek 5).

Rysunek 5. Osiągnięcia międzynarodowe instytucji przedstawicielskich – reprezentacja w odpowiednich organizacjach w Europie

KRASP	<ul style="list-style-type: none"> •EUA – founding member (2000), Board •Events, projects, experts, active participation •Publications (Code of good practices in HEIs)
PSRP	<ul style="list-style-type: none"> •ESU - Presidency, Board •Events, projects, experts, active participation
KRD	<ul style="list-style-type: none"> •Eurodoc – Presidency, Board •Events, projects, experts, active participation
KRZaSP, KRPUZ (KRePSZ)	<ul style="list-style-type: none"> •EURASHE – Board (KRePSZ) •Events, experts, active participation

Źródło: opracowanie własne.

Poza sukcesami w europejskich instytucjach przedstawicielskich, KRASP, KRePSZ/KRePUZ, KRZaSP, PSRP i KRD aktywnie uczestniczą we współpracy międzynarodowej na zasadach bilateralnych umów, w konsorcjach i projektach międzynarodowych. Ustawa także stwarza możliwości prawne dla Rady Głównej do prowadzenia współpracy z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami działającymi w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki (art. 330, ust. 2).

Jeżeli uogólnić określone przez J. Woźnickiego elementy działania KRASP³³ na inne instytucje przedstawicielskie, można byłoby stwierdzić, że w 2019 r., po okresie 30-lecia transformacji, Rada Główna, konferencje rektorów, PSRP

³² <http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/sprawozdania/>, https://www.krasp.org.pl/resources/upload/dokumenty/Uchwały/dok24_VII.pdf, <https://psrp.org.pl/tag/sprawozdanie/>, <https://krd.edu.pl/dokumenty/sprawozdania/>.

³³ <https://prenumeruj.forumakademickie.pl/fa/2017/09/pozycja-krasp-z-perspektywy-historycznej/>.

i KRД mają wysoką pozycję w środowisku, na którą zasłużyły swoim wkładem w politykę publiczną, oraz udowodniły, że mają i reprezentują własną misję, autonomię, odpowiedzialność, reprezentatywność, swoją kulturę organizacyjną, działalność programową, zdolność do osiągania kompromisu i integrowania środowiska, że wykreowały swój etos, prowadząc działalność analityczną, opiniodawczą, informacyjną i szkoleniowo-dyskusyjną. System instytucji przedstawicielskich odpowiada dzisiaj najwyższym standardom jakościowym, rozwojowym zachowując przy tym pozycję w pełni apolityczną.

5. Podsumowanie i wnioski

Refleksja nad 30-leciem procesu transformacji szkolnictwa wyższego z perspektywy wewnętrznej i zewnętrznej pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

1. Utworzenie, instytucjonalizacja i legitymizacja instytucji przedstawicielskich stały się jednym z kluczowych sukcesów w kształtowaniu nowego modelu sfery *governance* na poziomie systemowym, zgodnie z zasadami *New Public Management* i *good governance* w szkolnictwie wyższym i nauce w Polsce. Umocowanie tych podmiotów w ustawie pozwoliło na regulacyjne skonsolidowanie przepisów dotyczących reprezentowanych grup środowiska akademickiego i uczelni działających w systemie. Instytucjom przedstawicielskim stworzyło to możliwości organizacyjne, finansowe i kompetencyjne do działania, a także określiło formalnie podmioty partnerskie wobec organów państwa, a w tym ministra i rządu. Zasady partycypacji i dialogu społecznego nie mogłyby znajdować zastosowania w istniejącej skali w sytuacji braku umocowania ustawowego tych instytucji.
2. Doświadczenia i wkład w politykę publiczną instytucji przedstawicielskich w okresie 1989–2019 potwierdzają *postulat pożądaną harmonizacji zasad procesu legislacyjnego oraz zmian procesów zarządczych w uczelniach z wartościami wspólnoty akademickiej oraz zasadami partycypacji i dialogu społecznego z udziałem instytucji przedstawicielskich umocowanych w ustawie*³⁴. Instytucje przedstawicielskie okazały się merytorycznie przygotowane do współdziałania w kreowaniu polityki publicznej na zasadzie profesjonalizmu i społecznej odpowiedzialności. Instytucje przedstawicielskie w znacznym stopniu przyczyniły się do wprowadzania reform w systemie, w tym do kreowania strategii i wizji rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce, działając z wykorzystaniem swoich doświadczeń i pozycji międzynarodowej, wynikającej z obecności we właściwych, renomowanych

³⁴ I. Degtyarova, Sfera *governance* w szkolnictwie wyższym na Ukrainie i w Polsce w okresie transformacji. Rozprawa doktorska w dziedzinie nauk społecznych, nauki o polityce i administracji, Warszawa, SGH, 2019, s. 196.

instytucjach przedstawicielskich o zasięgu europejskim (*key stakeholders* na poziomie polityki unijnej).

3. Dzięki pozyskaniu osobowości prawnej, instytucje przedstawicielskie rozwinęły się jako organizacje, kształtując swoją kulturę, doskonaląc reguły działania i stawiające sobie wysokie wymagania. Na podkreślenie zasługuje wysoki stopień odpowiedzialności wobec swoich członków, podejmowanie działań o charakterze *capacity building* i podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji swoich członków, a w tym osób pełniących funkcje zarządcze w ramach tych organizacji.
4. Instytucje przedstawicielskie, reprezentując w swoich działaniach orientację programową i prorozwojową, profesjonalizując swoje prace i osiągając wysoki poziom merytoryczny, uzyskały autorytet w środowisku i publiczną renomę dzięki partnerskim relacjom z zainteresowanymi ministrami, a także zdolności do kompromisu i działaniom w interesie publicznym oraz na rzecz jakości i rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Dla Polski, kraju postsocjalistycznego, ale z wielkimi tradycjami niezależnych działań i ruchów społecznych, samorządność środowiskowa zrodzona w okresie transformacji, będąca naturalną potrzebą, stała się obszarem dojrzałego sukcesu. Taka zmiana wymagała nowego podejścia i ze strony organów władzy publicznej, i ze strony reprezentatywnych organizacji, co stało się niezwykle ważne dla procesu zmiany mentalności w środowisku akademickim i w społeczeństwie w ogólności.
5. Wprowadzenie nowego systemu w sferze *governance*, a w tym efektywnych struktur, dobrych relacji i właściwych procesów opracowywania, wdrażania i weryfikowania celów polityki oraz spełnienie zasad *good governance* w szkolnictwie wyższym, a także właściwe ukształtowanie rozwiązań modelowych działania instytucji przedstawicielskich wraz z rozwiniętą i utrwaloną praktyką odpowiedzialnego angażowania się przez nie w *policy making* – wszystko to stanowi istotne osiągnięcie systemu szkolnictwa wyższego i polityki publicznej w okresie 30-lecia transformacji.

W pracach nad polityką naukową państwa i jej realizacją w kolejnych latach, warto uwzględnić następujące, wynikające z dotychczasowych doświadczeń, **rekomendacje** odnoszące się do instytucji przedstawicielskich:

- 1) w polityce naukowej państwa powinna w sposób trwały być obecna zasada partnerstwa i współdziałania ze wszystkimi instytucjami przedstawicielskimi. Doświadczenia prac powołanego w MNiSW zespołu ds. monitorowania wdrażania reformy, w którym uczestniczą m.in. reprezentanci instytucji przedstawicielskich, mogą zostać wykorzystane w ramach procesu monitorowania polityki naukowej państwa;
- 2) minister i instytucje przedstawicielskie zyskują nowe narzędzie finansowania inicjatyw rozwojowych, dzięki ustawowemu upoważnieniu do zlecenia przez ministra określonych zadań, zgodnie z art. 404 ust. 5 p.s.w.n. Warto w przyszłości kontynuować takie działania i przekazywać instytucjom

- przedstawicielskim zadania o charakterze strategicznym, mających m.in. cele rozwoju na szczeblu międzynarodowym;
- 3) należy wspierać działania merytoryczne instytucji przedstawicielskich, mające na celu zapewnienie jakości prowadzonych działań analitycznych, badawczych i projektowych, w tym związanych z intensyfikacją udziału tych instytucji w organizacjach europejskich oraz współpracą z odpowiednimi instytucjami w innych krajach;
 - 4) jak i dotąd, instytucje przedstawicielskie powinny wiele uwagi poświęcać poszerzaniu wiedzy swoich członków na temat współczesnych wyzwań w systemie szkolnictwa wyższego i nauki, z uwzględnieniem trendów i działań międzynarodowych, np. w zakresie *open science*, *research integrity*, *responsible research and innovation (RRI)*, *responsible research practices*, *mental health*, *SDG*. Tematy te powinny się znaleźć na agendzie dyskusji środowiskowych oraz działań instytucji przedstawicielskich jako priorytetowe;
 - 5) instytucje przedstawicielskie powinny wspierać podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie realizacji trzeciej misji *better serving for society*.

Konkluzja ogólna

Kluczowe znaczenie dla procesu kształtowania się systemu instytucji przedstawicielskich w okresie transformacji miało ich umocowanie ustawowe, a więc ich instytucjonalizacja formalno-prawna i wprowadzenie ustawowego wymogu zasięgania opinii tych instytucji przez organy państwa w w sprawach dotyczących polityki edukacyjnej i naukowej. Skutkowało to ustanowieniem się wysokich standardów działań opiniotwórczych i analitycznych, z poczuciem odpowiedzialności za przedstawione opinie, także wobec środowiska. Wartością instytucji przedstawicielskich, zdobytą w okresie 30-lecia transformacji, jest ich dojrzałość organizacyjna, doświadczenie i konkretny wkład w politykę publiczną w kraju i na poziomie europejskim, utrwalone zasady współdziałania i partnerstwa z organami państwa, w warunkach uznawania pozycji instytucji przedstawicielskich jako szczególnych, w pełni reprezentatywnych partnerów. Towarzyszą temu rozwijające się formy współpracy własnej samych instytucji przedstawicielskich, a w tym partnerstwo RGNiSW – KRASP, KRASP – PSRP, KRASP – KRD itp. Prowadząc działalność w ramach współpracy międzynarodowej, instytucje te wnoszą znaczący wkład w rozwój tzw. dyplomacji akademickiej, przyczyniając się do poprawy pozycji Polski w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego i Nauki.

Bibliografia

Antonowicz D. (2015), Między siłą globalnych procesów a lokalną tradycją. Polskie szkolnictwo wyższe w dobie przemian, UMK, Toruń.

- Council of Europe (2005). Higher Education Governance: between democratic culture, academic aspirations and market forces, CoE Higher Education Forum, Strasbourg, 22–23 September 2005, https://www.coe.int/t/dg4/highereducation/governance/GOV_recommendations_EN.pdf
- Degtyarova I. (2019), Sfera governance w szkolnictwie wyższym na Ukrainie i w Polsce w okresie transformacji. Rozprawa doktorska w dziedzinie nauk społecznych, nauki o polityce i administracji, Warszawa, SGH.
- Dziedziciak-Foltyn A. (2018), Konsultatywność w projektowaniu reformy szkolnictwa wyższego w Polsce na przykładzie Ustawy 2.0, [w:] *Nauka i szkolnictwo wyższe*, 1(51)/2018, s. 199–218.
- Fried J. (2006), Higher education governance in Europe: autonomy, ownership and accountability – a review of the literature [w:] *Higher education governance between democratic culture, academic aspirations and market forces*, Council of Europe higher education series No. 5.
- Farquahr R. (2006), The actors in higher education governance [in] *Higher education governance between democratic culture, academic aspirations and market forces*, Council of Europe.
- Gałkowski A. (2007), Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (1997–2007). Z dziejów autonomii uczelni i samorządności akademickiej w Polsce, Kraków.
- Górniak J. (2017), Ustawa 2.0: partycypacyjny model istotnej zmiany regulacyjnej, [w:] *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, [S.I.], nr 2(50), s. 129–146, wrzesień 2017.
- Izdebski H. (2007), Od administracji publicznej do public governance [w:] J.Hausner (red.) *Zarządzanie publiczne*, 1/2007.
- Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, <https://www.krasp.org.pl/> [dostęp: 30.10.2018].
- Konstytucja dla nauki, <http://konstytucjadlanauki.gov.pl> [dostęp: 30.10.2019].
- Krajowa Reprezentacja Doktorantów, <https://krd.edu.pl/> [dostęp: 27.09.2019].
- KRASP (2007), Kodeks „Dobre praktyki w szkołach wyższych”, opracowany przez Fundację Rektorów Polskich, uchwalony przez Zgromadzenie Plenarne Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich 26 kwietnia 2007 r., http://arch.krasp.org.pl/pl/kdp/kodeks_dobre_praktyki.
- Kraśniewski A. (2006), Proces Bołoński: Dokąd zmierza europejskie szkolnictwo wyższe? Warszawa.
- OECD (2008), *Tertiary Education for the Knowledge Society*, vol. 1, OECD, Paris, p. 68, <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41266690.pdf> [dostęp: 20.08.2019].
- Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, <https://psrp.org.pl/> [dostęp: 27.09.2019].
- Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, (2019), red. naukowa Jerzy Woźnicki, art. 329–338 (Degtyarova I.), Wolters Kluwer, Warszawa.
- Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, <http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/> [dostęp: 30.10.2019].
- Rektorzy Pro Publico Bono, 15-lecie KRASP (2012), Warszawa, 24–26 maja 2012 r.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia 29 lutego 2016 r., Dz. U. dnia 7 marca 2016 r. poz. 283, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000283/O/D20160283.pdf>.
- Stanowisko wspólne Prezydium KRASP, Prezydium PAN oraz Prezydium RGNiSW z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie zasad prowadzenia prac legislacyjnych dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki, http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_08/380015dba0cf0de78bf1a58c2a54c89d.pdf [dostęp: 18.09.2019].
- Statut Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich uchwalony przez Zgromadzenie Plenarne KRASP w dniu 13 października 2011 r., ze zmianami dokonanymi w dniu 26 maja 2012 r., w dniu 23 listopada 2012 r., w dniu 18 listopada 2016 r. oraz w dniu 16 listopada 2018 r., https://www.krasp.org.pl/pl/O_krasp/Statut.

- Statut Krajowej Reprezentacji Doktorantów uchwalony przez Zjazd Delegatów w dniu 8 października 2016 roku, <https://krd.edu.pl/wp-content/uploads/2014/11/Statut-KRD-20161008-z-decyzj%C4%85-MNiSW.pdf>.
- Statut Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, uchwalony w dniu 26 października 2013 r. na XXI Zjeździe PSRP, Zmieniony w dniu 5 listopada 2016 r. na XXIV Zjeździe PSRP, <http://bip.psrp.org.pl/wp-content/uploads/2018/01/statut-psrp.pdf>.
- Statut Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego uchwalony na podstawie art. 46c ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842 z późn. zm.), <http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/statut/>.
- Uchwała nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów, Dz. U. z dnia 5 grudnia 2013 r. poz. 979.
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach Dz. U. 1989 Nr 20 poz. 104.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 924, http://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/ustawy/2877_u.htm.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, 1933, 2169, 2260, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160001842/U/D20161842Lj.pdf>.
- Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2011 r. Nr 84, poz. 455, Nr 112, poz. 654, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110840455/U/D20110455Lj.pdf>.
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2014 r. poz. 1198, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140001198/U/D20141198Lj.pdf>
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2018 poz. 1668.
- Woźnicki J. (2019), Regulacje prawne i reguły kulturowe określające zasady partycypacji i dialogu na gruncie uniwersytetu, [w:] J. Woźnickiego (red.), *Odpowiedzialność, zaangażowanie i bezstronność uniwersytetu. uwarunkowania kulturowe i prawne*.
- Woźnicki J. (red.) (2015), *Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego*, [w:] Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r, cz. I–V, cz. V, FRP – KRASP, Warszawa.

Transformacja Akademickiego Szkolnictwa Wyższego w Polsce w okresie 30-lecia 1989–2019

redakcja naukowa
Jerzy Woźnicki

Warszawa 2019

Recenzent
Prof. dr hab. Jarosław Górniak

Opracowanie redakcyjne
Teresa Woźniak

Opracowanie graficzne i skład
Andrzej Kowalczyk

Utwór w całości ani we fragmentach nie może być powielany, ani rozpowszechniany za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, bez pisemnej zgody posiadaczy praw autorskich.

© Copyright by Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Warszawa 2019

ISBN 978-83-8156-024-5

Druk i oprawa: Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, ul. Polna 50, 00-644 Warszawa
tel.: 22 234 75 03, Wydanie I, Nakład: 500 egz., nr zam. 456/2019